

Нерівний шлюб : проблеми перебільшено

Нерівний шлюб – це зовсім не екзотика, і стосунки в такому союзі не є якимись особливими, винятковими, такими, що формуються за іншими законами. Це традиційний союз чоловіка й жінки, який будується за загальними законами сімейної психології. І якщо доречно згадати про психологію вікову, то вона майже так само затребувана й у шлюбі між ровесниками.

Можна спостерігати, що нерівний шлюб стає дедалі традиційнішим у сучасному суспільстві. Все рідше він дивує, обурює і привертає особливу увагу. Практично нормою стала наявність молоденьких дружин у заможних чоловіків і молодих партнерів у ділових жінок. Такі «статусні» або ж примітивно корисливі шлюби нам не цікаві, поговоримо ліпше про ті випадки, коли панівними є не грошові чи представницькі інтереси, а любов і бажання побудувати міцну сім'ю.

Нові пісні на старі мотиви...

Які свідомі й підсвідомі чинники можуть бути провідними в бажанні зв'язати своє життя з людиною, чий вік набагато відрізняється від власного? Обговоримо тільки випадки, коли різниця у віці становить понад десять років.

Інфантильні дівчата шукають у старшому партнері другого батька, який вирішуватиме за них усі проблеми. Незрілі хлопці з сімей, у яких домінувала мати, хочуть і надалі відчувати «сильну руку».

Серйозні юнаки можуть тягтися до яскравих самодостатніх жінок, щоб підзарядитися їхньою енергією, погрітися в променях успіху й одночасно полегшити собі кар'єру. Їх також може приваблювати

сексуальний досвід жінки та її постійна готовність до інтиму. А от розумненькі дівчата нерідко захоплюються зрілими чоловіками, які здатні оцінити їх як особистість і з якими їм (на відміну від ровесників) буде цікаво.

Криза середнього віку й відчуття життя, що минає, навпаки, змушує шукати партнера набагато молодшого за себе, спонукає до змін заради змін, до яскравих вражень та необдуманих учинків. Старіючі чоловіки доводять оточенню і собі, що вони ще «молодці», штучно намагаючись продовжити молодість. Старші жінки хочуть зупинити час і, як і раніше, почуватися привабливими, а іноді – реалізувати в такий спосіб свій материнський інстинкт (якщо не мають дітей).

Подальший розвиток стосунків може бути різним: партнери можуть ніби назавжди «законсервуватися» у первісних ролях або ж хтось із них «переросте» роль дочки чи сина. При цьому шлюбний союз може розпастися, а може залишитися стабільним і міцним. У нормі розвиваються як люди, так і їхні стосунки: одружитися можна з одних спонукань, а зберегти шлюб на довгі роки – зовсім з інших; палко закохатися за одні риси, а продовжувати любити – зовсім за інші. Багато що, звичайно, можуть виправити спільні діти, які поєднують подружжя, спонукують їх до спільного сімейного дозвілля, але головне – впорядковують розподіл ролей: замість «татуся/мамусі» й «синулі/доці» одне для одного подружжя стає татом і мамою для своєї дитини.

Ми згадали тільки найпоширеніші підсвідомі причини, які спонукують до нерівного шлюбу. І виходить так, що часи змінюються, а мотиви людських учинків залишаються ті самі. Хоча насправді палітра людських почуттів набагато багатша, а візерунок доль і життєвих перипетій – значно примхливіший.

«Динаміт» для шлюбу

Не менш важливо замислитися про те, з яким психологічним багажем у вигляді особистісних якостей, комплексів та інших психологічних «заморочок» людина одружується.

Серед рис характеру, які здатні зруйнувати будь-який шлюб, слід згадати такі, як егоїзм; бажання «перевиховати» свою «половинку»; непорядність і неохайність в особистих стосунках; неготовність змінюватися; душевна й духовна вбогість; схильність брати (турботу, увагу, любов), не віддаючи нічого натомість; невміння вибудовувати власний внутрішній світ, мати свої «окремі» від чоловіка/дружини інтереси.

Фатальними можуть бути також схильність до підвищеної тривожності; невміння радіти життю як такому; ревнощі; підозріливість; усілякі комплекси. Наявність усього лише одного такого недоліку здатна зруйнувати найщасливіший шлюб – і між ровесниками теж. А в нерівному шлюбі всі згадані негативні риси серйозно збільшуються. Судіть самі: наскільки болючішими можуть бути, приміром, ревнощі з боку старіючого партнера до друзів своєї молодшої половинки? І яка багата пожива для сумнівів у своїй жіночій привабливості або чоловічій спроможності! А скільки сумних тем для роздумів для натури тривожної, яка не вміє насолоджуватися кожним днем і вічно засмучена майбутніми нещастями...

Не менше проблем буде й у людей, які хочуть жити «правильно», постійно зважаючи на те, що скажуть оточуючі: нерівний шлюб неминуче створює додаткову напругу, спровоковану стереотипами, несхвальним (іронічним, глузливым, осудливим) ставленням оточуючих і, на жаль, не в останню чергу найближчих людей – рідних, друзів, колег.

Отже, каталізатором негативних процесів у нерівному шлюбі є не сам факт вікової різниці між подружжям, а внутрішні психологічні проблеми одного з них або обох, які просто посилюються різновіковим чинником.

Якість стосунків чи кількість років?

Безумовно, є проблеми, більшою мірою властиві нерівним шлюбом. Серйозною перешкодою до гармонійного шлюбу може, приміром, стати різниця у життєвому ритмі, бажання по-різному проводити

дозвілля. У той час, як молодший хоче добитися кар'єрних успіхів, старший мріє «під старість» насолодитися сімейним затишком. Один рветься мандрувати, досхочу поблукати по виставках і театрах, більше бути в компаніях, а другий уже своє «відходив і від'їздив». Заради справедливості зазначимо, що різниця в темпераментах і схильностях аж ніяк не рідше спостерігається в подружніх парах однолітків або «майже однолітків»: екстраверт/інтроверт, флегматик/холерик, сова/жайворонок – ці відмінності бувають значно серйознішими, ніж різниця в десяток і більше років.

У «звичайному» шлюбі (за умови, що обидва партнери зрілі самодостатні особистості) питання дозвілля вирішується взаємними поступками та компромісами. При цьому деколи цілком нормально сприймається можливість роздільного вік-енду й навіть відпустки. А от у шлюбі з різницею у віці часто виникає прихована напруга. Обоє починають думати: «От якби ми були ровесниками, то...» Молодші можуть при цьому соромитися заявляти прямо свої бажання, побоюючись створювати ситуації, які зайвий раз нагадають половинці про її вік. Старші можуть примушувати себе до нецікавого й стомливого дозвілля. Але знов-таки це проблеми не віку, а невміння вибудовувати свої стосунки. У кожному разі слід заявляти свої бажання, обговорювати їх, іти на поступки – нічого нового, все це рівною мірою затребуване в будь-якому шлюбі. Нерівний шлюб частіше руйнує не різниця у віці, а те значення, яке люди цьому надають.

Погано, якщо в будь-якому «ускладненому» (зокрема й міжрасовому, міжнаціональному) шлюбі підбудовується або підкоряється тільки один із партнерів. У любовній екзальтації це навіть цікаво – бути іншим, мінятися, мімікрувати... Але якщо це зусилля тільки з одного боку й при цьому не серйозна внутрішня робота, а всього лише вдавання, спроби зовні відповідати вимогам або побажанням свого партнера, то згодом може виникнути бажання «відпочити» від постійного придушування в собі своїх природних рис, уподобань, поглядів. У результаті може з'явитися бажання все покинути (і його/її теж) і

повернутися «до себе додому» – у власне справжнє «Я», у життя, де так комфортно просто бути собою...

Певні труднощі можливі й на етапі вибудовування стосунків з оточенням: перше коло – це родичі, друге – друзі, третє – колеги й сусіди, четверте – випадкові контакти («це ваш син/ваша дочка?»). Буває, звичайно, що все це стає для подружжя (або одного з них) «колами пекла», але не так часто, як це може здатися на перший погляд. Первісна напруга швидко спадає, коли найближчі люди переконуються, що «він нормальний мужик» (або «вона – сама чарівність»), а ті, хто подалі, з'ясовують, що на їхні кпини й натяки ніхто не реагує. Ну а складнощі на рівні «невістка–свекруха» чи «зять–теща» такі банальні й повсюдні, що практично неминучі в кожному шлюбі й вирішуються традиційним способом у рамках сімейної психології. Разом із тим, можна спостерігати, що старший з подружжя досить швидко починає ладнати з батьками своєї молодшої половинки завдяки наявності досвіду, вміння вибудовувати стосунки з оточуючими, а деколи і завдяки однаковим поглядам на життя, спільним інтересам, схожим спогадам – покоління ж практично одне.

Зрозуміло, що в нерівному шлюбі можливі й сексуальні проблеми: старіючий чоловік – і жінка в розквіті своєї сексуальності, моложавий чоловік – і «майже бабуся». Але практика показує: якщо подружжя поєднує не так постіль, як спорідненість душ, спільні інтереси, спільна турбота про дітей, то вікові відмінності не стають фатальними.

Тож універсальних прогнозів нерівного шлюбу немає. Він може бути як вдалим, так і не дуже; на все життя або на кілька років. Але ж те саме можна сказати й про шлюб із ровесником. Щасливим будь-який шлюб (і нерівний теж) може зробити самовдосконалення, прагнення оточувати любов'ю й турботою свого партнера, вміння жити «тут і зараз», насолоджуючись кожною хвилиною, не думаючи про майбутнє, не рефлексувати з приводу й без, не заморочуючись думкою оточення. У стосунках з коханими важливо цінувати те, що поєднує, а не перейматися

тим, що роз'єднує.